

Larrabetzun Panpa-Lezkarik EZ

2022-2023ko memoria. Jardueraren bigarren urtearen balantzea.

lazko urriaren 11n itxi genuen gure jardueraren lehen urteko memoria (<https://drive.google.com/file/d/1fe6-w6jMP2QzfR-hj-lh5BnTtXLQs6FC/view?usp=drivesdk> helbidean kontsulta daiteke). Esperientziaren bigarren urte honetan egiaztatu dugu orduan definitu gintuen guztiak indarrean jarraitzen duela.

Mapa

“Panpa-Lezka Larrabetzun” mapa (ikusi:

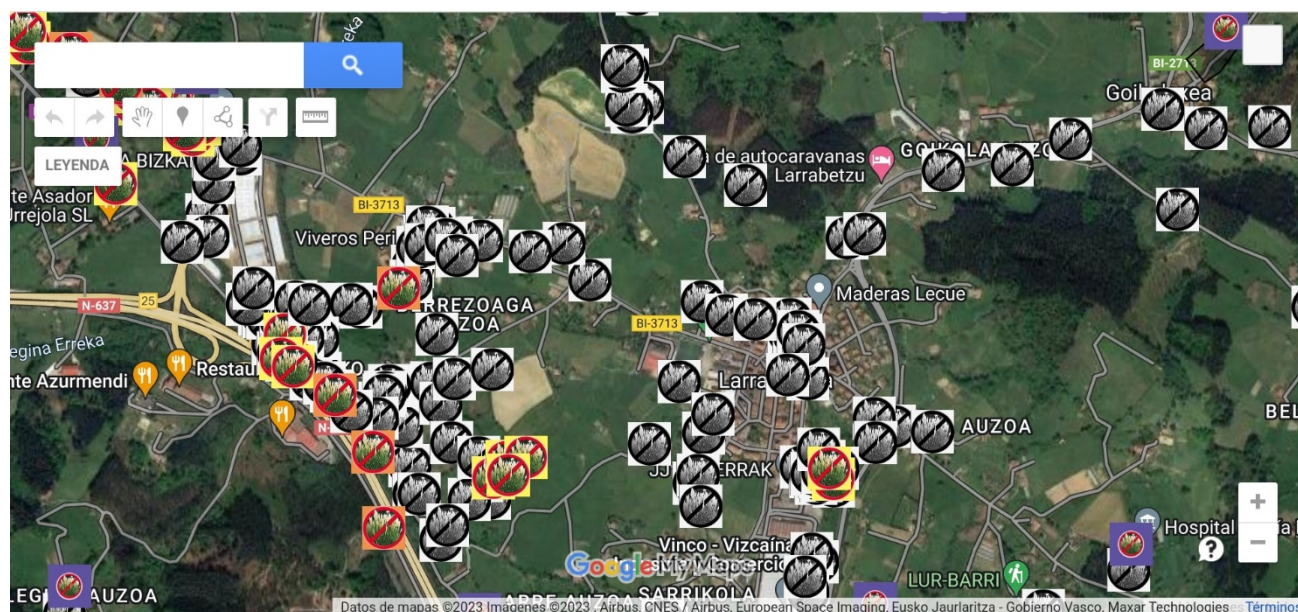
<https://www.google.com/maps/d/edit?mid=1xT2SGZiPaL1UZvE1zo3Bkep2vdNaAYDa>) ezinbesteko tresna bihurtu da gure jardura garatzeko.

Bertan, lan-puntuak kokatzeaz gain, lotutako fitxa bakoitzean datuak eta argazkiak erregistratzen ditugu, denbora errealeko jarraipena egiteko eta, ondoren, egindakoaren ebaluazioa egiteko.

Memoria hau ixtean, **244 kokalekutan** ari gara lanean, hau da, % 20 gehiago.

Kokapenen % **72,5**etan Panpa-Lezka landareak **ezabatuta** daude, % **13,5**etan **kontrolatuta** daude (gehienak moztuta eta gainerakoak luma-mototsak kenduta) eta beste % **14**tan **lokalizatuta** daude. Datu horiek hobekuntza nabarmena adierazten dute iazko datuekin alderatuta.

Gainera, herritarren ekarpenetara irekitako tresna da. Nahikoa da edonork argazki bat eta kokapen bat bidaltzea gure WhasAppera (644.475.622), informazioa egiaztatu eta mapan sartzeko.

Mapa: “Larrabetzun Panpa-Lezka”

Legenda: Beltza > ezabatuak. Horia > moztuta. Laranja > erretiratutako infloreszentziak. Morea > lokalizatuak

Panpa-Lezkari aurre egiten:

Panpa-Lezkari aurre egiteko oinarrizko 4 ekintza daude:

1. Errotik ateratzea bitarteko mekanikoen bidez (Guk baztertu egiten dugu bitarteko kimikoak erabiltzea, besteak beste, segurtasunagatik). Behin betiko irtenbidea da.
2. Landareak une egokian kentzea. Hau da, uda erdialdean (uztailaren 15etik abuztuaren 15era bitartean), luma-mototsak (infloreszentziak) garatzea eragozteko. Horrela, haziak sortzea eta zabaltzea saihesten dugu, eta, beraz, landare berriak ernetzea ere saihesten dugu. Urtebetean egoerak ez du okerrera egingo.
3. Infloreszentziak moztu, poltsetan sartu (polena edo haziak zabal ez daitezen) eta bota (Bizkaian edukiontzi grisak balio du). Ahalik eta azkarren egin behar da, heldu, polena sakabanatu (alergenikoa baita) edo haziak sortu baino lehen. Badaezpada ere, landareak moztu edo erauzi aurretik, beti infloreszentziak kentzen dizkiegu.
4. Aleak aurkitzea eta mapan kokatzea, gero ahal denean jarduteko. Iraila eta urria dira haiek ikusteko hilabete aproposenak, orduan osatu berri diren luma-mototsak paisaia nabarmentzen baitira.

Erauzten

Panpa-Lezkak erauztea izan da gure lehentasunetako bat. Gaur egun 6.900 landare baino gehiago daramatzagu erauzita (2021eko ekitaldian 400 izan ziren, 2022koan 2.000 eta aurten 4.500 gehiago).

Erauzitako landareen hazkunde horren arrazoia da, batetik, ahalegin handiagoa egin dela horretan, eta, bestetik, horietako asko aurreko urtean eroritako hazietatik sortutako ale gazteak zirela.

Espero izatekoa da hurrengo urteetan landare berrien ugalketak behera egingo duela, batez ere Panpa-Lezkarik Gabeko Eremuak handitzen ditugun neurrian.

Panpa-Lezka mozten

Landareen **ziklo biologikora egokitutako mozketak** izan da gure bigarren lehentasuna, infloreszentziak sortzea eragozteko. 3 lerrotan lan egin dugu:

1. Informazio kanpaina bat egin genuen Panpa-Lezka zuten lursailen jabeek sastrakak egun egokietan kentzeko (uztailaren 15etik abuztuaren 15era).
Horretarako artikulua bat argitaratu genuen udal aldizkarian eta alkatearekin bando bat zabaltzea adostu genuen.
Badakigu zenbait kasutan eraginkorra izan dela deialdi hori.
2. Abuztuaren 12an Auzolan jardunaldi berezi bat antolatu genuen, Utxabasorekin muga egiten duen orube industrialak garbitzeko.
3. Akordio bat lortu genuen "Nortegas" enpresarekin, garai egokian Larrabetzu-Lezama zeharkatzen duen gasbidearen zatia sastrakak kentzeko. Aurreko urtearekin alderatuta, tarte honetan bakarrik, 2.000 infloreszentzia inguru garatzea saihestu dugu.

Luma-mototsak kentzen

Infloreszentziak kentzea, Panpa-Lezkak erauztea edo moztea garaiz iritsi ez garen eremuetan egiten dugu. Abuztuaren erdialdean, infloreszentziak agertzen hasi ahala, ezabatu egin ditugu. Nahiz eta horrek eremu beretik hainbat pasaldi egitea ekarri, egiaztatu dugu askoz ere eraginkorragoa dela guztiak agertzen uztea eta saio batean egitea baino. Gainera, lehen infloreszentziek agerian uzten dituzte luma-motots berriak sortuko lituzketen zurtoinak, eta horrela moztu ditzakegu loratu baino lehen.

lax, kendutako 11.613 infloreszentzia zenbatu genituen, baina 2023ko datuekin alderatu ahal izateko, Atxispen kendu genituen 4.178 infloreszentziak deskontatuko ditugu, aurten ez baitugu han jardun. Horrela 2022an ezabatutako saldoa 7.435 infloreszentzian geratzen da. Aurten 2.535 kendu ditugu, hau da, 4.900 gutxiago. Datu horrek gure lehentasunetan asmatu dugula berresten digu. Sastrakak garaiz kentzeak fruituak eman ditu eta landareak kentzeak Panpa-Lezkarik gabeko Eremuak ere sortu ditu.

Panpa-Lezka zelatatzen

Behatu, aurea hartzeko. Behatu ezagutzeko.

Gure eremuan mugitzen garenean, arreta berezia jartzen dugu Panpa-Lezka aleak aurkitzeko. Bereziki handiak direnak eta isolatuta daudenak, horiek aitzindari izan daitezkeelako. Horiek kenduta, ahalegin txikia egin dugu, eta euste-lan handia egin dugu.

Ale asko egon diren eremuetan, eta hauek erazte gure lanerako gaitasuna ezinezkoa izan denean, jarraipena egin ahal izateko dokumentatu dugu. Bien bitartean, lanean ari gara gune horietan esku hartzea posible izan dadin behar diren sinergiak sortzeko.

Uria eta industrialdeak: Panpa-Lezkarik gabeko Eremuak

2022an harro geunden Larrabetzuko hiri-inguruko ingurunean ez zela Panpa-Lezken luma-mototsarik geratu airean. Gaur egun, are gehiago, eremu hori guztia, Sarrikola eta Sasine industrialdeak barne, Panpa-Lezkarik gabeko Eremua dela baieztatu baitezakegu.

Hurrengo bi urteetan, behintzat, eremu horietan zaintza eta kontrola mantenduko dugu, aurreko urteko haziak edo kanpotik iritsitakoak ernamun daitezen oraindik posible delako.

"Larrabetzun Panpa-Lezkarik EZ" baino lehen.

Gaur egun Uria eta inguruak **Panpa-Lezkarik Gabeko Eremua** da.

Orban bat Eremuan eta etsipen bat.

Sasine industrialdeko gasolindegiaurrean dagoen industria-orubea Panpa-Lezkaz josita dago. Larrigarria da **Utxabaso**ekin muga egitea (bizilagunek gozatzeko eta Larrabetzuko ikasleen ingurumen-hezkuntzarako leku gisa berreskuratutako espazio publikoa).

Urte honen hasieran Eusko Jaurlaritzari jakinarazi genion gune horren egoera. Idatzi bat bidali genuen erregistro elektroniko bidez, eta gogora arazi genion Eusko Jaurlaritzak berak 14.000€ inguru inbertitu zituela proiektu horretan, eta eskatzen genion indarrean zegoen legeria orubearen jabeari aplikatzeko (azaroaren

25eko 9/2021 Legearen 72. artikulua), edo, bestela, ofizioz jardun, ordura arte egindako lana eta inbertsioa arriskuan jarriko lukeen Landare Exotiko Inbaditzaile hori ezabatuz.

Eusko Jaurlaritzako Natura Ondare eta Klima Aldaketa zuzendariak bidalitako erantzuna benetan etsigarria izan zen: baloiak kanpora eta eskuak erabat garbitzea, inolako erantzukizunik hartu gabe eta konponbiderik ireki gabe.

Euskadiko Natura Ondarea Kontserbatzeko azaroaren 25eko 9/2021 Legea Eusko Legebiltzarrak onartu eta lehendakariak sinatu zuen. Eusko Jaurlaritzak atzera egin al diezaioke betearazteari?

Udan, administrazioaren jarduerarik ezaren aurrean, auzolan bat antolatu genuen, eta han zeuden Panpa-Lezka ale guztiak moztu genituen. Oraingoan, milioika hazik beste urtebetez Utxabaso eta ingurua ereitea saihestu izan dugu. Hala ere, puntu honetako behin betiko konponbidea oraindik iristeke dago. Horretan lan egingo dugu.

Administrazioekin lan egitea.

Jasandako kaltea gorabehera, administrazioekin eta beste erakunde publiko batzuekin lanean jarraituko dugu, beren erantzukizunak beren gain har ditzaten eta Espezie Exotiko Inbaditzaile honen hedapena geldiarazteko eta aniztasun biologikoa babesteko erabakiak hartzen aurrera egin dezaten.

Alde horretatik, joan den udaberrian harremanetan jarri ginen Txorierriko alkate guztiekin, baita Mankomunitateko lehendakariordearekin ere. Gure memoria helarazi genien, eta haien esanetara jarri ginen behar zen guztian laguntzeko.

Aurtengo Udal Hauteskundeek kontaktuen prozesuan eragin zuten, baina hori ez zen oztopo izan iradokizun batzuk helarazteko zortzi puntuko dokumentu baten bidez, "**Udal agendan. Panpa-Lezka**" izeneko (ikus 1. eranskina).

Beste agente batzuk inplikatzeari

Panpa-Lezkaren hedapenean parte hartzen duten beste eragile batzuei ere gure gomendioak helarazi genizkien, hala nola beren ibilbidean haziak barreiatzea errazten duten azpiegitura linealen kudeatzaileei.

Gasbidea (2021-9-24), garaiz kendu gabe.

Hemen (2023-10-9) abuztuan sastrakak moztuta

Aldundiaren Herri-Lanak 2022an Txorierriko korridorean jardun zuen. Ez dakigu 2023an egin duen. Panpa-Lezkaren aurkako tratamenduek jarraitutasunik ez izatea da haren aurkako borrokaren akats handienetako bat. Gainera, komenigarria litzateke Aldundiko beste sail batzuk inplikatzeko emaitzak eraginkorragoak izan daitezen.

Komunikazioak bidali ditugu EuskoTrenen ibilbideak mantentzeaz arduratzen den Eusko Tren Sarera eta linea elektrikoen zortasun-eremuez arduratzen den REDEIAra. Oraindik kontzientzia falta handia eta erakundeen inplikazio txikia dagoela egiaztatu dugu, baina badakigu hori oinarritzko lana azpimarratuz bakarrik hobetuko dela.

JARDUN

Ekintzak ahalbidetu du aurreko urtearekiko egoera hobetzea.

Alde batetik, lantalde txikien asteroko ahaleginari esker, lan jarraitua eta iraunkorra bermatu baitute.

Beste alde batetik, Auzolaneko jardunaldiak antolatu ditugu, jende gehiagoren partaidetza puntuala eta irekia ahalbidetu dutenak.

MAIATZAK 21 AUZOLANA 10:30etatik aurrera

BELARRINAGA auzoan, "LARRABIZKARRA" baserriaren ondoan

ERDU GUREKIN! Guztion artean panpa-lezka desagerraraziko dugu

Lan tresnak geuk jarriko ditugu

Abuztuak 12 AUZOLANA

10etatik aurrera
Bideko gasolindegia
aurreko parkinean

UTXABASO BABES DEZAGUN !

Ahal baduzu ekarri zure sasi-garbitzeko makina horziduna (edonbeste corcuhay)
Erregala eta beste tresneria gure kontura
Janzkera aproposa (besoak eta azala babesleko)

Bigarren urte honetan bi auzolan jardunaldi egin ditugu, bat udaberrian, Espezie Inbaditzaileei buruzko Astearen testuinguruan. Orduan, lursail partikular batean jardun genuen, baina goi-tentsioko linea elektriko baten murrizketarekin. Bertan zeuden Cortaderiako ale guztiak kendu genituen.

Bigarren auzolana udan egin genuen, Sasine industria-orubean, Utxabasoren mugan. Aurten Infloreszentziak agertzea saihestu egin dugu, baina behin betiko konponbidea oraindik iristeke dago.

Beste aldetik, partikularrekin elkarlanean jarraitu dugu beren lurretan landareak erauzten, eta haiek horiek mantentzeko konpromisoa agertu dute.

Jakitun gara "**Larrabetzun, Panpa-Lezkarik EZ**" ekimenari esker beste partikular batzuk beren kabuz jarduten ari direla beren inguruneetan.

Nabarmendu behar dugu "Erdella, S.L." enpresako hainbat langilek bolondres egindako lanari esker, iazko amaieran Utxabasoko gunearen garbiketa amaitu ahal izan genuela.

Ondorio batzuk:

✓ Ez gaitezen "**ez da hainbesterako**"-tik "**jada ez dago zereginik**"-ra pasa.
Orain arazoa gutxiesteak etorkizunean gainezka egitera eramango gaitu.

✓ "**Bai, egin daiteke**".
Gure esperientziak erakutsi digu denboran konpromiso iraunkorra duen talde txiki batek aurre egin diezaiokeela izurrite honi.

Boluntario talde txiki bat ahal izan badugu, lantalde espezializatu bat askoz eraginkorragoa izan daiteke.
Badira horri buruzko esperientziak.

✓ **Administrazioren batek esku hartu beharko luke gai honetan.**

panpalezkarikez@gmail.com
Larrabetzu, 2023ko urriaren 10a

1. Eranskina:

Panpa-Lezka udal agendan: 2023eko urrira arte.

1. Onartu Panpa-Lezka udal arazoa dela. Ostrukarena egiteak arazoa handitzea dakar, aldiz gaur zeozer egiten hasteak gerorako etekin handiak dakartza.
2. Erregistroa egin. (Zenbat eta lehenago). Udalak dauzkan edo kudeatzen dituzten lursailen egoera ezagutu. Mapan kokatuz, zenbatuz eta bestelako ezaugarriak zehaztuz lehentasunak ezarri ahal izateko.
3. Ekin. (Hementik aurrera). Lehentasun eta baliabideen arabera udalaren lursaietan Panpa-Lezken kontra aritzen hastea.
4. Protokoloak eguneratu. (Dagokionean). Lorezaintza arduratzen diren enpresei gogora arazi Panpa-Lezka (Cortaderia selloana) Espezie Exotiko Inbaditzailea dela eta topatzen badute ezabatu behar dutela. Lizitazioak berriztu behar izango direnean, explizitoki, azaldu Panpa-Lezka kendu eta kontrolatu behar dela.
5. Auzokideei informatu. (Ekainean zehar). Bizkaiko Foru Aldundiak udal batzuekin argitaratutako Panpa-Lezkari buruzko eskuorria buzoietan banatuz.
6. Desbrozeak aholkatu (Uztailaren lehenengo asteetan, udal bandoan bada hobe). Panpa-Lezkek luma-mototsak garatu ez ditzaten uztailaren 15etik abuztuaren 15era bitartean Panpa-Lezka landareak moztu behar direla esan.
7. Cortaderiaz kutsatutako eremuen mapa egin. Iraila eta urriaren bitartean osorik geratu diren Panpa-Lezken luma-mototsak oso agerikoak direnez oso momentu aproposa mapa hori egiteko.
8. Panpa-Lezkari buruzko Jaurdunaldia Txorierrin. Datorren urria edo azaroan arestian aipatutako gai guztiak amankomunean ipintzeko, kanpoko esperientziak ezagutzeko, informazio elkar trukatzeko, ekintzak koordinatzeko eta abar oso une egokia da .